

Sygn. akt V.2 Ka 270/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

Wydział V Karny Sekcja Odwoławcza

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Myśliwiec

Sędziowie: SSR (del.) Katarzyna Gozdawa-Grajewska (spr.)

SSO Sławomir Klekocki

Protokolant: Ewelina Grobelny

w obecności Wandy Ostrowskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2015 r.

sprawy: **Z. Z. (1) /Z./,**

syna E. i E.,

ur. (...) w K.

oskarżonego o przestępstwo z art. 300 § 2 kk

na skutek apelacji, wniesionej przez prokuratora i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 3 lutego 2015r. sygn. akt II K 880/14

I. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,

II. zasądza od oskarżyciela posiłkowego na rzecz Skarbu Państwa wydatki postępowania odwoławczego w kwocie 10 (dziesięć) złotych i obciąża go opłatą za II instancję w kwocie 30 (trzydzieści) złotych.

Sygn. akt V.2 Ka 270/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Raciborzu, wyrokiem z dnia 3 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 880/14 uznał oskarżonego Z. Z. (1) za winnego tego, że w dniu 24 marca 2014 r. w K., w celu udaremnienia wykonania wyroku Sądu Rejonowego w Opolu V Wydział Gospodarczy z dnia 8.01.2014 r. sygn. akt V GC 411/11, mocą którego zasądzone od pozwanego (...) Sp. z o.o. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. kwotę 20.000,00 zł z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 3.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, jako prezes zarządu spółki (...), udaremniał zaspokojenie swego wierzyciela czyli (...) Sp. z o.o. przez to, że zbył składniki majątku firmy (...) zagrożone zajęciem w postaci: samochodu marki M. (...) o wartości co najmniej 12000 zł, czopiarki do mikrowczepów, prasy do klejenia, suszarni dwukomorowej, obrabiarki czterostronnej, automatycznej linii do wycinania i kotła c.o., sprzedając te pojazdy i urządzenia spółce (...) Sp. z o.o.,

tj. czynu z art. 300 § 2 k.k. i za to na mocy art. 300 § 2 k.k. skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie zawiesił na okres 2 lat próby. Ponadto na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 30 zł. Od oskarżonego zasądzono na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe obejmujące wydatki w kwocie 70 zł i opłatę w kwocie 330 zł.

Apelację od tego wyroku wnieśli prokurator i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego.

Prokurator zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej kary. Zarzucił mu obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 33 § 2 k.k. poprzez jego niezastosowanie w części dotyczącej orzekania w przedmiocie kary, podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, że oskarżony działał w celu uzyskania korzyści majątkowej w myśl przepisu art. 115 § 4 k.k. dla siebie jak i dla kogo innego i taką korzyść faktycznie osiągnął, dlatego też jako podstawę wymierzenia kary grzywny Sąd powinien prawidłowo powołać przepis art. 33 § 2 k.k. Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie jako podstawy prawnej orzeczonej grzywny przepisu art. 33 § 2 k.k. w miejsce przepisu art. 71 § 1 k.k.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze. Wyrokowi temu zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a to art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 339 § 5 k.p.k. poprzez niezawiadomienie oskarżyciela posiłkowego o terminie posiedzenia wyznaczonego w sprawie na dzień 3.02.2015 r., podczas gdy taki obowiązek wynika z treści przywołanego przepisu,

2. rażąco niewspółmierność kary poprzez niezastosowanie wobec oskarżonego środka karnego w postaci zobowiązania oskarżonego do naprawienia szkody w oparciu o dyspozycję art. 46 § 1 k.k., w sytuacji gdy w kontekście poczynionych ustaleń faktycznych, jak również wobec orzeczenia względem oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, powołany przepis upoważnia sąd z urzędu do orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody, nawet bez wniosku

uprawnionego, co w przedmiotowej sprawie uzasadnia przyjęta przez Sąd wysoka społeczna szkodliwość czynu oraz wysokość szkody poniesionej przez pokrzywdzonego;

3. z ostrożności procesowej, w razie nieuwzględnienia zarzutu podniesionego w pkt 2, zarzucił rażąco niewspółmierność kary, polegającą na niezastosowaniu art. 72 § 2 k.k. i odstąpieniu od zobowiązania oskarżonego Z. Z. (1) do naprawienia szkody w sytuacji, gdy w kontekście poczynionych ustaleń faktycznych, jak również wobec orzeczenia względem oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, zasadnym było zobowiązanie oskarżonego do naprawienia szkody.

Podnosząc tak sformułowane zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie wobec oskarżonego Z. Z. (1) na rzecz oskarżyciela posiłkowego obowiązku naprawienia szkody w wysokości 23.417,00 zł wynikającej z treści wyroku Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 8 stycznia 2014 r. w sprawie V GC 411/11,

ewentualnie

2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie. W konsekwencji koniecznym stało się utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do zarzutu podniesionego przez prokuratora na wstępie należy wskazać, iż do znamion przestępstwa z art. 300 § 2 k.k., które zostało przypisane oskarżonemu przez Sąd Rejonowy, nie należy działanie w celu osiągnięcia

korzyści majątkowej lub osiągnięcie takiej korzyści. Powyższe nie wyklucza jednak orzeczenia kary grzywny obok kary pozbawienia wolności na podstawie art. 33 § 2 k.k. W takiej sytuacji sąd rozpoznający sprawę musi poczynić stanowcze ustalenia co do przedstawionego zamiaru kierunkowego lub skutku w postaci osiągnięcia korzyści majątkowej w wyniku popełnionego przestępstwa oraz dać im wyraz w opisie czynu przypisanego sprawcy. W przeciwnym wypadku brak jest podstaw do wymierzenia grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. (wyrok SN z 2 lutego 2010 r., III KK 431/09, OSNwSK 1/2010 poz. 225).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy w Raciborzu nie rozważał istnienia okoliczności stanowiących podstawę wymierzenia grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k. Opis czynu przypisanego oskarżonemu Z. Z. (1) zawiera jedynie znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Również z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika jednoznacznie, aby oskarżony miał działać w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub taką korzyść osiągnąć. Bezsprzecznie udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela co do zasady wiąże się z osiągnięciem korzyści majątkowej w postaci uniknięcia strat, niezwiększenia pasywów majątku. Stwierdzenie to nie uprawnia jednak sądu do przyjmowania hipotetycznych założeń, nawet znajdujących silne uzasadnienie w zasadach doświadczenia życiowego, albowiem wszystkie ustalenia czynione w postępowaniu karnym powinny być pewne i nie budzić wątpliwości. W konsekwencji wobec braku ustalenia w

opisie czynu przypisanego oskarżonemu, jak i w uzasadnieniu zapadłego wyroku, że oskarżony działał w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub taką korzyść osiągnął, niedopuszczalnym było orzeczenie grzywny na podstawie art. 33 § 2 k.k.

Na akceptację nie zasługiwały również zarzuty podniesione przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, że zarzut rażącej niewspółmierności kary polegającej na nienałożeniu na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody zarówno na podstawie art. 46 § 1 k.k., jak i art. 72 § 2 k.k., jest bezzasadny. Zgodnie z art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k., ustanawiającym tzw. klauzulę antykumulacyjną, obowiązku naprawienia szkody nie orzeka się, jeżeli roszczenie wynikające z popełnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono. Jednocześnie klauzula ta wymaga dla swego zastosowania tożsamości wskazanych roszczeń zarówno w płaszczyźnie przedmiotowej, jak i podmiotowej (wyrok SN z dnia 3 lutego 2012 r., V KK 9/12, LEX nr 1119576). W ten sposób przepis art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k. eliminuje sytuacje istnienia w obrocie gospodarczym dwóch tytułów egzekucyjnych opartych na tym samym roszczeniu. R. legis przywołanego przepisu stanowi bowiem obciążenie sprawcy przestępstwa obowiązkiem naprawienia szkody wyłącznie w granicach wyrządzonego uszczerbku i przeciwdziałanie bezpodstawnemu wzbogaceniu pokrzywdzonego jego kosztem.

Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że oskarżyciel posiłkowy uzyskał tytuł egzekucyjny przeciwko (...) Sp. z o.o. w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 8 stycznia 2014 r. wydanego w sprawie o sygn. V GC 411/11. Na jego podstawie pozwana spółka, w której funkcję prezesa zarządu pełnił oskarżony, zobowiązana została do zapłaty kwoty 20.000,00 zł z ustawowymi odsetkami oraz kwoty 3.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Egzekucja wierzytelności okazała się jednak bezskuteczna, albowiem oskarżony, działając w celu udaremnienia zaspokojenia wierzyciela, dokonał sprzedaży składników majątku (...) Sp. z o.o. na rzecz (...) Sp. z o.o., w której funkcję prezesa zarządu pełniła żona oskarżonego. Tym samym wypełnione zostały znamiona przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. W apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego podniesiono, że w związku z popełnionym przestępstwem zasadnym było orzeczenie obowiązku naprawienia szkody poprzez zapłatę kwoty 23.417,00 zł na podstawie art. 46 § 1 k.k. lub art. 72 § 2 k.k. Wskazano przy tym, że powyższa należność wynika z wyroku Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 8 stycznia 2014 r. wydanego w sprawie o sygn. V GC 411/11.

Z przytoczonych okoliczności wynika bezsprzecznie, że wierzytelność stwierdzona przywołanym wyrokiem Sądu Rejonowego w Opolu i obowiązek naprawienia szkody dochodzony w niniejszym postępowaniu stanowią roszczenie tożsame przedmiotowo. Podstawę faktyczną ich zasądzenia stanowi bowiem ta sama kwota nieuiszczonej należności. W ocenie Sądu Okręgowego, z uwagi na podmiot zobowiązany do zapłaty na podstawie powyższego wyroku i relacje łączące go z oskarżonym, koniecznym jest również stwierdzenie tożsamości podmiotowej. Konstatacji tej nie zmienia

brak tożsamości w określeniu zobowiązanych do realizacji roszczenia na podstawie tytułu egzekucyjnego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Opolu i dochodzonego w rozpoznawanej sprawie. Ponownego podkreślenia wymaga fakt, iż oskarżony pełnił funkcję prezesa zarządu zobowiązanej do

zwrotu wierzytelności spółki (...) Sp. z o.o., w konsekwencji czego uczestniczył w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Opolu. Ponadto zgodnie z art. 299 § 1 k.s.h. w przypadku bezskutecznego prowadzenia egzekucji przeciwko spółce, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. W związku z tym oskarżyciel posiłkowy uprawniony jest do przymusowego egzekwowania wierzytelności z majątku osobistego oskarżonego bez konieczności uzyskiwania odrębnego tytułu egzekucyjnego w postępowaniu karnym. Z przywołanych wyżej względów koniecznym jest ustalenie, że w sprawie istnieje wynikająca ze struktury organizacyjnej spółki łączność podmiotów zobowiązanych do zapłaty zasądzonego roszczenia na poziomie wystarczającym do przyjęcia tożsamości roszczenia, również na płaszczyźnie podmiotowej (wyrok SN z dnia 26 lutego 2014 r., III KK 429/13, LEX nr 1446451).

Powyższe wywody stoją zatem na przeszkodzie orzeczeniu wobec oskarżonego karnoprawnego obowiązku naprawienia szkody, niezależnie od podstawy prawnej umożliwiającej wydanie takiego rozstrzygnięcia (wyrok SN z dnia 7 maja 2013 r., II KK 268/12, LEX nr 1313135).

Jakkolwiek pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego słusznie wskazuje, że Sąd Rejonowy w Raciborzu dopuścił się obrazy art. 117 § 1 k.p.k. w zw. z art. 339 § 5 k.p.k., to w kontekście dotychczas poczynionych rozważań nie sposób przyjąć, aby uchybienie to mogło mieć wpływ na treść orzeczenia, a tylko takie uzasadniałoby podniesiony zarzut. Nawet w przypadku prawidłowego zawiadomienia oskarżyciela posiłkowego o terminie posiedzenia i złożenia przez niego wniosku w przedmiocie orzeczenia obowiązku naprawienia szkody przez oskarżonego, żądanie takie nie mogłoby zostać uwzględnione. Jak już wyżej wskazano, rozstrzygnięciu w tym przedmiocie stoi na przeszkodzie treść art. 415 § 1 zd. 2 k.p.k.

Z przywołanych wyżej względów zaskarżony wyrok należało utrzymać w mocy.

Wobec faktu, że apelacja została wniesiona zarówno przez prokuratora, jak i pełnomocnika oskarżyciela posiłkowej, która okazała się bezzasadna, Sąd Okręgowy rozdzielił wydatki postępowania odwoławczego i obciążył stosunkową ich częścią oskarżyciela posiłkowego na zasadzie art. 633 k.p.k. w zw. z art. 636 § 2 k.p.k. Na wydatki te złożyła się połowa należności z tytułu ryczałtu za doręczenia w postępowaniu apelacyjnym (§ 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2003 r. w sprawie wysokości i sposobu obliczania wydatków Skarbu Państwa w postępowaniu karnym).

Oplata, którą Sąd Okręgowy zasądził od oskarżyciela posiłkowego na rzecz Skarbu Państwa została ustalona w oparciu o art. 11 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych.